SCRISOARE METODICĂ – START ÎN CLASA a IX-a

Repere pentru înțelegerea schimbării curriculare și organizarea primelor 7 săptămâni de clasa a IX-a – Educație muzicală

Proiect „REGLEMENTĂRI NOI PENTRU UN CURRICULUM RELEVANT ȘI EDUCAȚIE DESCHISĂ”
Activitatea A3 – Resurse educaționale de sprijin pentru aplicarea noului curriculum pentru liceu
A3.1 – Elaborarea și publicarea de ghiduri metodologice pentru disciplinele de trunchi comun

1. Rolul scrisorii metodice

Această scrisoare metodică oferă profesorului un sprijin imediat pentru debutul implementării noului curriculum liceal la clasa a IX-a. Ordinea propusă este deliberată: mai întâi înțelegem ce se schimbă în disciplină și care este sensul schimbării; apoi identificăm ancorele din gimnaziu și nivelul real al elevilor, prin raportare la standardele naționale de evaluare (gimnaziu, selectiv, relevant pentru noua învățare); abia după aceea proiectăm și organizăm primele experiențe de predare–învățare–evaluare.
Documentul nu este o planificare obligatorie și nu substituie manualul. Acesta funcționează ca un «starter kit» profesional: explică, exemplifică, oferă resurse de pornire și susține decizia profesorului.

CE SUPLIMENTEAZĂ	CUM
nevoia de a înțelege schimbarea curriculară	o hartă disciplinară „ce se păstrează – ce se schimbă – ce înseamnă la clasă", cu accent pe clasa a IX-a
manualul școlar	pachet de resurse utilizabile imediat: texte/date/imagini/fișe, contexte, sarcini, instrumente de evaluare și linkuri/QR verificate
nevoia de formare pentru noul curriculum	micro-explicații exact „la locul deciziei": ce fac, de ce fac, la ce mă uit și ce ajustez
tranziția de la vechile practici	exemple comentate care fac vizibilă trecerea de la „parcurgerea materiei" la dezvoltarea competențelor
diversitatea nivelurilor inițiale	diagnoză + diferențiere + folosirea responsabilă a celor 25%

PRINCIPIU Debutul clasei a IX-a nu începe cu o «recapitulare lungă» și nici cu parcurgerea automată a primului capitol. Profesorul are nevoie de trei răspunsuri înainte de a decide: (1) ce este nou în curriculumul disciplinei? (2) pe ce achiziții anterioare se poate sprijini? (3) ce arată datele despre elevii concreți din clasă? Primele șapte săptămâni transformă aceste răspunsuri în proiectare, învățare, evaluare și ajustare.

2. Înainte de proiectare: ce se schimbă în disciplina Educație muzicală la clasa a IX-a

Profesorul nu poate organiza coerent începutul de an dacă vede noua programă doar ca pe o listă de competențe și conținuturi. Prima funcție a anexei este să facă schimbarea inteligibilă: ce se păstrează, ce se reformulează, ce apare nou, ce dispare sau își schimbă ponderea și, mai ales, ce consecințe are fiecare schimbare asupra predării, învățării și evaluării.

2.1. Harta schimbării curriculare

COORDONATA SCHIMBĂRII	CE PĂSTRĂM / CONTINUĂM	CE ESTE NOU / DIFERIT ÎN CLASA a IX-a	CE ÎNSEAMNĂ PENTRU PROFESOR	SUPORTUL OPERAȚIONAL (ÎN ANEXĂ)
Finalități și identitatea disciplinei	Muzica rămâne experiență de interpretare, audiție, exprimare și cultură; se valorifică achizițiile de limbaj muzical și audiție activă din gimnaziu.	La liceu, accentul se mută explicit spre exprimarea intenției artistice, contextualizarea cultural-istorică, reflecția critică și relația muzicii cu celelalte arte și cu societatea.	Pornești de la experiența muzicală a elevului și construiești contexte în care acesta interpretează, ascultă, compară, argumentează și creează; nu transformi ora într-un curs de istoria muzicii.	Hartă: interpretare expresivă – context cultural – audiție/reflecție – creație.
Competențe și progresie	Se continuă interpretarea vocală/instrumentală, audiția activă, utilizarea funcțională a elementelor de limbaj și exprimarea unor impresii despre muzică.	Cele 3 CG organizează progresia în jurul exprimării prin interpretare, explorării istorico-culturale și aprecierii critice prin audiție și creație. CS cer mai multă autonomie, argumentare și transfer.	Proiectezi pornind de la CS și de la dovezile de învățare: ce va interpreta, explica, compara, argumenta sau crea elevul.	CG1→CS1.1–1.2; CG2→CS2.1–2.2; CG3→CS3.1–3.2.
Conținuturi	Rămân reperele de limbaj muzical, interpretarea, audiția și contactul cu creații din perioade și stiluri diferite.	Conținuturile sunt grupate în trei domenii și devin resurse pentru competențe. În clasa a IX-a, firul cultural merge orientativ de la Antichitate și Evul Mediu la Romantism, fără parcurgere exhaustivă.	Selectezi lucrări și contexte reprezentative; folosești dinamica, tempo-ul, agogica și frazarea funcțional, în interpretare și audiție.	Ex.: o lucrare barocă → context → audiție → interpretare/ritm → reflecție 3–2–1.
Activități și experiențe de învățare	Se păstrează cântul, audiția, exercițiul practic și activitățile de grup.	Crește ponderea sarcinilor de comparație, conexiune cu alte arte, mini-proiect, improvizație/re inter-pretare, jurnal de audiție și produse analogice sau digitale.	Elevul devine mai activ: formulează ipoteze și opinii, alege exemple, explică relații, creează și oferă feedback colegial.	Activitate: „Aceeași emoție, două limbaje” – audiție + asociere cu poezie/imagine + argumentare.

Evaluare și feedback	Pot fi utilizate observația, interpretarea practică, răspunsul oral/scris și produsele elevilor.	Evaluarea urmărește evidențe ale competenței: intenție artistică, coerență, argumentare, conexiuni, reflecție și creație; feedbackul este integrat în activitate.	Folosești criterii simple, vizibile înainte de sarcină și feedback de tip „2 puncte tari + 1 idee de îmbunătățire”; eviți evaluarea centrată exclusiv pe informații memorate.	Mini-rubrică: participare/coerență – expresivitate – argumentare/reflecție.
Flexibilitate / 25%	Rămâne adaptarea legitimă la nivelul clasei, interese și resurse.	Programa rezervă aproximativ 25% pentru consolidare, extindere sau adaptare contextualizată: interpretare, audiție ghidată, interdisciplinaritate, resurse digitale, proiecte simple.	Decizi după diagnoză: reactivezi o achiziție, consolidezi interpretarea/audiția sau aprofundezi prin proiect și creație. Nu folosești automat cele 25% pentru „materie în plus”.	Scenarii: remediere ritmică; audiție ghidată; mini-proiect interdisciplinar.
Transversal / digital / IA / contexte actuale	Există conexiuni firești între muzică, literatură, arte vizuale, dans, istorie și tehnologie.	Programa face mai explicită interdisciplinaritatea și integrarea responsabilă a resurselor digitale în acompaniament, creație, documentare și reflecție.	Integrezi tehnologia numai când susține intenția artistică sau înțelegerea; precizezi sursele și drepturile de autor. IA poate sprijini documentarea, nu înlocui contribuția artistică și critică a elevului.	Context: colaj sonor/podcast scurt care pune în relație o lucrare cu epoca și o altă artă.

2.2. „Ce trebuie să văd altfel de luni dimineață, 07.09?” – mesaje-cheie pentru profesor

MESAJ-CHEIE	EXPLICAȚIE ÎN LIMBAJ PROFESIONAL SIMPLU	MIC EXEMPLU DIN DISCIPLINA Educație muzicală
M1. Nu începi cu „materia”, ci cu experiența muzicală.	Programa cere ca limbajul muzical să fie folosit funcțional, în interpretare, audiție și reflecție. În primele ore afli ce pot face elevii cu muzica, nu doar ce termeni își amintesc.	Un fragment scurt: elevii identifică o schimbare de tempo/dinamică și explică efectul expresiv.
M2. Istoria muzicii este context, nu inventar.	Firul cronologic este orientativ și selectiv. Alegi câteva lucrări care fac vizibilă relația muzică–epocă–societate și le legi de experiențe de audiție, interpretare și reflecție.	Epitaf pentru Seikilos: ascultare + „ce ne spune despre rolul muzicii într-o comunitate?”
M3. Elevul trebuie să producă dovezi de învățare.	O competență devine vizibilă prin acțiuni: interpretează, compară, argumentează, creează, reflectează. Evaluarea se construiește în jurul acestor dovezi.	Mini-jurnal: 3 idei – 2 întrebări – 1 conexiune personală după audiție.

M4. Conexiunile cu alte arte sunt parte din învățare.	Programa cere realizarea de conexiuni între muzică, literatură, arte vizuale și dans. Folosește aceste legături pentru a înțelege unitatea expresiei artistice, nu ca ornament al lecției.	Asociază o poezie și o lucrare romantică; justifică două corespondențe expresive.
M5. Tehnologia este instrument, nu scop.	Resursele digitale pot susține acompaniamentul, creația, autoanaliza și comunicarea, dacă sunt accesibile și relevante. Păstrezi vizibilă contribuția elevului și respecți drepturile de autor.	Înregistrare de 30–60 secunde + autoevaluare: ce intenție am urmărit și ce aș îmbunătăți?

2.3. Deciziile profesorului, dincolo de manual

1. Citesc schimbarea	2. Aleg ancorele	3. Obțin date	4. Proiectez unitatea de învățare	5. Pregătesc resursele	6. Predau + colectez evidențe	7. Ajustez
programă + hartă de noutăți	achiziții-cheie din gimnaziu	diagnoză scurtă, multimodală	Competențe specifice → activități de învățare/evaluare → evidențe	minimum necesar pentru elev	feedback în timpul învățării	diferențiere + 25%

TEST DE UTILITATE Dacă un profesor parcurge această secvență, atunci poate începe noul proces de predare-învățare-evaluare coerent. Dacă are nevoie de explicații suplimentare pentru a înțelege ce trebuie să facă, acest material trebuie simplificat sau exemplificat mai bine.

3. Arhitectura primelor 7 săptămâni

SĂPTĂMÂNA	FOCUS	ÎNTREBAREA PROFESORULUI	PRODUS / EVIDENȚĂ PRINCIPALĂ
1	Intrarea în cultura disciplinei + ancore	Ce se schimbă la Educație muzicală și ce experiențe aduc elevii din gimnaziu?	hartă „gimnaziu → liceu” + răspunsuri/observații inițiale
2	Diagnoză pentru învățare	Ce pot elevii să audă, să interpreteze, să explice și să exprime deja?	date diagnostice din audiție, ritm/interpretare, reflecție
3	Unitatea 1 – Muzica în context: Antichitate / Ev Mediu	Cum leg o lucrare de funcția ei culturală fără a transforma ora în istorie descriptivă?	fișă de audiție + conexiune context–sunet
5–6	Aplicare și transfer	Pot elevii folosi elementele de limbaj pentru a explica/reda o intenție artistică?	micro-interpretare / comparație + feedback
	Consolidare și extindere; utilizarea flexibilă a timpului	Ce trebuie consolidat și ce poate fi aprofundat pe baza evidențelor?	mini-bilanț + activitate diferențiată / conexiune cu altă artă
7	Închiderea secvenței și pregătirea următoarei unități	Ce progres este vizibil și ce ajustez în proiectarea următoare?	produs scurt + autoevaluare + decizie didactică

ADAPTARE PENTRU EDUCAȚIE MUZICALĂ: la filierele teoretică și tehnologică, bugetul este de 0,5 ore/săptămână. În funcție de organizarea orarului, cele 7 săptămâni pot însemna 3–4 întâlniri efective; de aceea, reperele de mai sus descriu o logică de parcurs, nu obligația unei activități distincte în fiecare săptămână. La profilurile unde disciplina are 1 oră/săptămână, secvențele pot fi dezvoltate separat.

4. Săptămâna 1 – inițiere (cultura disciplinei)

OBIECTIV	EXEMPLU DE DEMERS	CE EVITĂM
schimbare curriculară	o comparație vizuală în 3–5 repere: „ce știam / ce devine nou / ce vom face altfel”	prezentarea tehnică a programei sau enumerarea noutăților fără consecințe didactice
identitate	o situație-problemă / artefact / text / fenomen care arată de ce disciplina contează	prezentare lungă despre „importanța disciplinei”
ancorare	activitate care reactivează 2–4 achiziții-cheie din gimnaziu, integrate într-un context nou,	recapitulare exhaustivă capitol cu capitol
diagnoză discretă	sarcini scurte, variate, fără miză mare de notare	„test de început” care etichetează
contract de învățare	cum lucrăm, ce înseamnă feedbackul, eroarea, colaborarea, IA responsabilă, cu trimitere la atributele prioritare (profil de formare al absolventului)	listă formală de reguli
metacogniție	**„Cum învăț eu această disciplină?” / „Ce fac când nu înțeleg?”**	**presupunerea că elevii știu deja cum să învețe**

4.1. Fișa „Ce aduc cu mine / Ce construiesc de aici”

ANCORE DIN GIMNAZIU	CUM ÎMI DAU SEAMA (VERIFICAREA ACHIZIȚIILOR)	ABORDARE NOUĂ LA LICEU / GRAD CRESCUT DE COMPLEXITATE	PRIMUL PAS
Audiție activă și recunoașterea unor contraste expresive (tempo, dinamică, timbru).	Audiție de 45–60 sec.; elevul notează două elemente auzite și efectul lor expresiv.	De la identificare la analizarea intenției artistice și formularea unei opinii argumentate.	Compară două versiuni ale aceluiași fragment și justifică preferința prin 2 criterii muzicale.
Interpretare vocală/ritmică în grup și menținerea pulsului/coerenței.	Reproduce un ostinato sau un fragment vocal scurt; observație fără notă.	De la execuție la interpretare conștientă: frazare, dinamică, tempo, articulare în serviciul expresiei.	Aceeași frază este interpretată în două variante expresive; elevii explică ce au schimbat și de ce.
Raportarea muzicii la contexte și exprimarea unor impresii personale.	Asociază un fragment cu o imagine/context și explică alegerea în 2–3 enunțuri.	De la impresie la conexiune cultural-istorică și interdisciplinară argumentată.	Epitaf pentru Seikilos / monodie medievală: context scurt + audiție + o conexiune cu funcția socială/culturală a muzicii.

5. Diagnoza pentru învățare, nu pentru clasificare

FORMAT RECOMANDAT Combinați 4 surse: sarcină scurtă de performanță, observație, autoreflecția elevului și analiza unui produs. **Identificați zona proximei dezvoltări - strategii, autonomie și potențial de transfer; nu căutați doar „ce nu știe", concepții greșite etc.**

DOMENIU DIAGNOSTIC	ÎNTREBARE / SARCINĂ	CE URMĂRIM	DECIZIE POSIBILĂ
cunoștințe-ancoră	Ascultă un fragment și numește două elemente de limbaj pe care le recunoști; explică ce efect produce unul dintre ele.	înțelegere funcțională, nu definiții izolate	reactivare scurtă dacă termenii sunt cunoscuți, dar nu pot fi aplicați; continuare dacă sunt utilizați în argumentare
abilități / proceduri	Reproduce un model ritmic/ostinato sau interpretează un fragment vocal accesibil, individual ori în grup.	stabilitate ritmică, ascultare reciprocă, strategie de corectare	sprijin prin modelare/straturi; provocare prin rol de acompaniament sau conducere a intrărilor
transfer / raționament	Compară două fragmente/versiuni și explică în ce fel tempo-ul, dinamica sau timbrul schimbă expresia.	folosirea achizițiilor într-un context nou și justificarea alegerii	sprijin gradual prin întrebări/criterii; extindere spre conexiune cu imagine, text sau context cultural
atitudini / motivație	Alege o experiență muzicală care te reprezintă și explică: „Ce îmi place să fac cu muzica și ce aș vrea să pot face mai bine?"	încredere, disponibilitate de participare, interese și bariere percepute	roluri diverse, repertoriu accesibil și relevant, feedback fără etichetare
metacogniție	După o sarcină: „Ce am făcut ca să reușesc? Ce aș schimba la a doua încercare?"	capacitatea de autoobservare și de formulare a unui pas următor	jurnal scurt / exit-ticket; modelarea limbajului de autoevaluare

IMPORTANT Rezultatul diagnozei trebuie să apară în proiectarea săptămânilor 2–6. Dacă nu generează o decizie, diagnoza devine doar o activitate administrativă.

6. Reflecție asupra proiectării unității de învățare

CÂMP	ÎNTREBARE DE PROIECTARE	DE COMPLETAT
Ideea principală (big idea)	Cu ce rămâne elevul după parcurgerea unității de învățare?	Muzica are sens în relație cu oamenii, spațiile și funcțiile culturale în care este creată; elementele sonore pot susține o intenție expresivă.
Noutatea curriculară activată	Ce element nou al programei devine vizibil în această unitate de învățare?	Contextualizarea culturală și utilizarea funcțională a limbajului muzical, integrate cu audiția activă și reflecția.
Competențe specifice	Ce formăm/dezvoltăm efectiv?	CS 1.1 – interpretare funcțională cu intenție artistică; CS 2.1 – analizarea relației muzică–valori/context; CS 3.1 – analiză critică prin audiție și opinie argumentată.
Ancore anterioare	Ce achiziții din gimnaziu/învățarea anterioară sunt indispensabile?	Puls/ritm, contraste de tempo și dinamică, audiție activă, exprimarea unei impresii despre o lucrare.
Întrebări esențiale	Ce întrebare dă sens și poate fi reluată pe parcursul procesului de predare-învățare?	Cum ne ajută sunetul să înțelegem ce rol avea muzica pentru oamenii unei epoci?
Dovezi	Ce va face/produce elevul pentru a demonstra învățarea?	Fișă de audiție; micro-interpretare/ostinato; comparație între două exemple; mini-reflecție 3–2–1.
Criterii de reușită (descriptori)	Cum descriu nivelul de performanță în învățare (de bază, consolidat, avansat)?	De bază: identifică un element sonor și o funcție/context; consolidat: explică legătura dintre ele cu exemplu; avansat: compară și argumentează o interpretare/conexiune proprie.
Secvențe de învățare	Cum valorificăm ancorele în procesul de învățare, pentru a realiza autonomia și transferul?	Ancorare prin audiție familiară → explorarea unui exemplu antic/medieval → explicitarea relației context–sunet → aplicare prin interpretare/ritm → transfer prin comparație → reflecție.
Evaluare formativă	Cum știm dacă s-a produs învățarea și dacă procesul de învățare trebuie ajustat?	Observație, întrebări scurte, mini-jurnal, feedback colegial „2 puncte tari + 1 idee”; ajustarea sarcinii pe loc.
Diferențiere	Ce variem: sprijin, complexitate, resursă, produs, ritm etc.?	Sprijin: fragmente mai scurte, vocabular/întrebări-ghid, rol ritmic; provocare: comparație suplimentară, argumentare și rol de coordonare.
Resurse	Ce resurse educaționale pot fi utilizate, în completarea manualului?	Fragmente audio accesibile; imagine/hartă cronologică; fișă de audiție; instrumente/percuție corporală; opțional resursă digitală pentru înregistrare.
25%	Ce decizii didactice pot fi luate în funcție de rezultatele învățării?	Remediere a audiției/ritmului dacă diagnoza indică lacune; consolidare prin interpretare; aprofundare prin conexiune cu altă artă sau mini-proiect.
Reflecție	Ce voi analiza la final pentru deciziile didactice ulterioare?	Ce dovezi au arătat progres? Cine are nevoie de sprijin? Ce activitate a generat cea mai bună legătură între sunet, context și reflecție? Ce ajustez în unitatea următoare?

7. Reflecție asupra activităților de învățare (în ansamblu)

MOMENT	SCOP	ÎNTREBĂRI DE PROIECTARE	EXEMPLU / DE COMPLETAT
ANCORARE	activează și creează sens	Ce știu elevii? Ce îi surprinde?	Audiție „mister”: un fragment antic/medieval; elevii notează unde și cu ce scop cred că putea fi folosită muzica.
EXPLORARE	produce date/idei/întrebări	Ce investighează / compară / încearcă?	Compară două fragmente (sacru/laic sau vocal/instrumental) și notează diferențe de timbru, tempo, funcție.
CONSTRUIRE	structurează înțelegerea	Ce idee / procedură / concept devine explicit?	Profesorul sintetizează împreună cu elevii relația dintre context, funcția muzicii și alegerile sonore; termenii apar din exemple.
APLICARE	consolidează în context apropiat	Cum acționează elevul în contexte apropiate?	Grupurile realizează un ostinato/acompaniament simplu și aleg tempo/dinamică potrivite unei intenții date.
TRANSFER	mută învățarea într-un context nou	Poate decide / argumenta / crea?	Elevul asociază o imagine/text din epocă unui fragment și argumentează legătura prin cel puțin două indicii.
REFLECȚIE	face învățarea vizibilă	Ce a funcționat? Ce ajustez?	Exit-ticket 3–2–1: 3 idei, 2 întrebări, 1 conexiune personală; profesorul folosește răspunsurile pentru următoarea întâlnire.

8. Instrumente utile

8.1. Verificare rapidă – 3 minute (instrument pentru elev)

PROMPT	RĂSPUNSUL ELEVULUI
Știu / Pot să…	
Încă nu este clar…	
Pentru a merge mai departe, am nevoie de…	

8.2. Feedback pentru învățare (instrument pentru profesor)

1. UNDE EȘTI (evidență observabilă)	2. UNDE TREBUIE SĂ AJUNGI (rezultat al învățării/standard)	3. URMĂTORUL PAS (acțiune concretă, realizabilă)
Ai identificat corect contrastul de dinamică și ai participat coerent la interpretare, dar explicația efectului expresiv este încă generală.	Să explici cum cel puțin două elemente de limbaj muzical susțin intenția artistică, folosind exemple din fragment.	Reascultă 30 de secunde, notează două momente concrete și formulează: „La…, schimbarea de… sugerează…, deoarece…”.

8.3. Listă de verificare pentru utilizarea tehnologiilor / IA

- Sarcina de lucru implică gândire proprie sau doar generare de informații factuale?
- Activitatea elevului implică verificarea, compararea sau evaluarea critică a rezultatului IA?
- Produsul final permite profesorului să distingă contribuția elevului?
- Profesorul precizează ce utilizare a IA este permisă și cum se declară?
- Datele personale și drepturile de autor sunt protejate?

8.4. Listă de verificare pentru sarcini de lucru în cooperare (grupe)

- Sarcina este formulată astfel încât toți elevii din grupă să aibă ceva concret și măsurabil de făcut, iar rezolvarea acesteia să depindă de contribuția fiecăruia?
- Activitatea îi încurajează pe elevi să discute, să își explice ideile și să ia decizii împreună?
- Profesorul poate observa ce a făcut și ce a învățat fiecare elev pe parcursul întregii activități, nu doar ce a produs grupa la final?
- Elevii știu de la început ce au de realizat, cum vor lucra împreună și după ce criterii va fi apreciat rezultatul?

9. Anexe și resurse de dezvoltat

RESURSĂ	CONȚINUT MINIM	FORMAT RECOMANDAT
Harta schimbării curriculare – clasa a IX-a	Continuitatea cu gimnaziul; cele 3 CG și CS de clasa a IX-a; conținuturile ca resurse; contextualizare culturală; audiție/reflecție; interdisciplinaritate; flexibilitatea de aproximativ 25%; tehnologie cu scop expresiv.	2 pagini / infografic + tabel
Harta de lectură a programei pentru clasa a IX-a	Relații CG–CS–domenii de conținut–EAI–evaluare; progresie de la achiziții funcționale la autonomie, argumentare și transfer; erori de evitat: istorie exhaustivă, teorie izolată, tehnologie ca scop, evaluare exclusiv factuală.	2–3 pagini, vizual
„Cum învățăm la Educație muzicală la liceu?" – pentru elev	ce se schimbă, cum lucrăm, rolul erorii și al feedbackului, cum folosim resursele și IA, ce înseamnă progres	1 pagină, limbaj direct
Diagnoză pentru start	3–4 sarcini scurte: audiție activă, ritm/interpretare, comparație/argumentare, autoreflecție; criterii și decizii posibile; fără miză mare de notare.	editabil + repere de răspuns
Resurse – primele 7 săptămâni	Fragmente audio, imagini/context, fișe de audiție, repertoriu accesibil, instrumente/ritm corporal, linkuri/QR verificate; resurse reutilizabile legal.	dosar de resurse / QR / editabil
Evaluare și feedback pentru început	rubrică sau criterii, exemple de răspuns/produs, exit-ticket, autoevaluare și model de feedback care indică următorul pas	2–3 pagini + instrumente
Decizii pentru cei 25%, teme	scenarii pornind din diagnoză: remediere, consolidare, aprofundare/extindere, performanță; praguri/indicii de decizie	1–2 pagini / hartă decizională

ANEXE ȘI RESURSE PENTRU STARTUL ÎN CLASA A IX-A – EDUCAȚIE MUZICALĂ

Materialele de mai jos operationalizează programa școlară aprobată pentru clasa a IX-a. Ele sunt orientative și pot fi adaptate profilului clasei, resurselor disponibile și timpului efectiv de învățare. Accentul cade pe dezvoltarea competențelor, pe utilizarea funcțională a conținuturilor și pe transformarea diagnozei în decizii didactice.

ANEXA 1. Harta schimbării curriculare – clasa a IX-a

Harta evidențiază continuitățile cu gimnaziul și accentele care devin mai vizibile la liceu. Nu este vorba despre o ruptură, ci despre creșterea treptată a autonomiei, a capacității de argumentare și a transferului în contexte artistice și culturale mai complexe.

ANCORĂ / CONTINUITATE	ACCENT LA LICEU	CE FACI ALTFEL	CORELARE
Interpretare vocală/instrumentală și utilizarea elementelor de limbaj	Interpretarea devine explicit legată de intenția artistică; dinamica, tempo-ul, agogica și frazarea sunt folosite funcțional.	Nu porni de la definiții izolate. Pune elevul să compare două variante de interpretare și să justifice ce mijloace susțin mai bine expresia.	CS 1.1
Activități practice și colaborative	Creativitatea și colaborarea sunt asociate interpretării, improvizației, acompaniamentului și, unde este posibil, resurselor digitale.	Propune sarcini scurte în perechi/grup: ostinato, acompaniament, reinterpretare, fundal sonor.	CS 1.2
Audiție și repere istorico-culturale	Epocile muzicale devin contexte pentru înțelegerea expresiei, valorilor și funcțiilor muzicii, nu o cronologie exhaustivă.	Selectează exemple reprezentative și leagă contextul de ceea ce elevul aude efectiv.	CS 2.1
Legături între arte	Programa cere explicit conexiuni cu literatura, artele vizuale și dansul.	Folosește o poezie, o imagine sau un dans ca punct de comparație cu o lucrare muzicală.	CS 2.2
Exprimarea impresiilor despre muzică	Opinia personală evoluează spre analiză critică și argumentare orală/scrisă pe baza audiției.	Cere 2 argumente + 1 exemplu sonor sau jurnalul „3 idei – 2 întrebări – 1 conexiune”.	CS 3.1
Creație și produse artistice	Elevul produce răspunsuri artistice proprii inspirate din audiții, analogic sau digital.	Colaj sonor, mini-podcast, videoclip, improvizație sau produs interdisciplinar.	CS 3.2
Conținuturi obligatorii	Conținuturile sunt resurse pentru competențe; activitățile pot fi nucleu sau extindere/aprofundare.	Alege conținutul în funcție de competența urmărită și de dovezile de învățare, nu invers.	Toate CS
Tehnologie	Resursa digitală apare ca mijloc de interpretare, creație, documentare și comunicare.	Folosește tehnologia numai dacă aduce o funcție expresivă, analitică sau de feedback.	CS 1.2, 3.2

Ideea-cheie: la clasa a IX-a nu reiei mecanic gimnaziul. Verifici achizițiile funcționale, apoi construiești contexte în care elevul interpretează, ascultă, compară, argumentează și creează cu un grad mai mare de autonomie.

ANEXA 2. Harta de lectură a programei pentru clasa a IX-a

Citește programa pornind de la competență și de la ceea ce va face elevul. Domeniul de conținut îți oferă resursele; activitatea produce dovezi; evaluarea arată progresul și următorul pas.

CG	CS	RESURSE DE CONȚINUT	ACTIVITATE POSIBILĂ	DOVADĂ	CE OBSERVI
CG 1 – Exprimarea ideilor și emoțiilor prin interpretarea muzicală	CS 1.1	Limbaj muzical și interpretare expresivă	Interpretă același fragment în două variante de tempo/dinamică/frazare și justifică diferența.	Interpretare + explicație scurtă	Adecvarea mijloacelor la intenția artistică; control; autonomie
CG 1	CS 1.2	Creație, improvizație, acompaniament; resurse digitale	Construiește în grup un acompaniament/ostinato pentru un fragment vocal.	Moment muzical de 1–2 minute	Contribuție individuală; coerență; colaborare; utilizarea funcțională a resurselor
CG 2 – Explorarea muzicii în relație cu dimensiunile istorice și culturale	CS 2.1	Antichitate–Romantism; trăsături stilistice	Ascultă două fragmente și identifică elemente audibile care susțin încadrarea/contextul.	Fișă comparativă / explicație orală	Selectarea indiciilor relevante; relația sunet–context
CG 2	CS 2.2	Relația muzicii cu alte arte	Asociază o lucrare muzicală cu un text/imagini și explică două corespondențe expresive.	Colaj / recitare cu acompaniament / prezentare	Coerența conexiunilor; folosirea limbajului specific
CG 3 – Aprecierea critică a muzicii prin audiție activă și exprimare creativă	CS 3.1	Audiție comparativă și analiză critică	Compară două interpretări/lucrări și formulează o opinie susținută de audiție.	Mini-jurnal / răspuns argumentat	Claritatea opiniei; argumente; referire la audiție
CG 3	CS 3.2	Creație artistică	Realizează un produs artistic inspirat de o audiție.	Colaj sonor / podcast / video / improvizație	Legătura cu sursa; intenție; originalitate adecvată sarcinii; reflecție

Erori de interpretare de evitat

- Istoria muzicii tratată exhaustiv, ca succesiune de date, biografii și definiții, fără audiție și problematizare.
- Teoria muzicală predată izolat de interpretare, audiție sau creație.
- Activitatea digitală confundată cu competența: aplicația este instrument, nu finalitate.
- Evaluarea redusă la itemi factuali, fără dovezi de interpretare, analiză, argumentare sau creație.
- Interdisciplinaritatea decorativă: simpla alăturare a unei imagini sau poezii fără o sarcină care cere elevului să construiască o relație între limbaje.

ANEXA 3. „Cum învățăm disciplina Educație muzicală la liceu?” – pentru elev

La liceu, ora de Educație muzicală nu înseamnă să memorezi o listă lungă de compozitori, ani sau definiții. Vei folosi ceea ce știi deja pentru a asculta mai atent, a interpreta mai expresiv, a compara, a argumenta și a crea.

- Vei cânta și vei experimenta: vocea, ritmul, instrumentele disponibile și uneori resursele digitale devin mijloace de expresie.
- Vei asculta activ: nu este suficient să spui „îmi place / nu îmi place”; vei învăța să explici ce auzi și de ce ai o anumită impresie.
- Vei descoperi muzica în context: epocile și stilurile te ajută să înțelegi de ce muzica sună într-un anumit fel și ce rol avea pentru oamenii timpului.
- Vei face legături cu literatura, imaginea, dansul și alte forme de expresie.
- Vei crea produse proprii: un acompaniament, o improvizație, un colaj sonor, un mini-podcast sau alt produs potrivit sarcinii.
- Greșeala este informație pentru învățare. Feedbackul îți arată ce funcționează și care este următorul pas.
- Dacă folosești IA sau alte instrumente digitale, contribuția ta trebuie să rămână vizibilă: verifici, alegi, adaptezi și explici deciziile tale.

Cum arată progresul? La început poți avea nevoie de model, repere sau întrebări ajutătoare. Apoi vei putea realiza sarcini cu tot mai puțin sprijin, vei argumenta mai clar și vei transfera ceea ce ai învățat într-o situație nouă.

ANEXA 4. Diagnoză pentru start

Scopul diagnozei este să afli de unde pornești cu elevii, nu să îi clasifici. Poți utiliza sarcinile într-o singură întâlnire mai amplă sau distribuit, în primele activități, în funcție de timpul disponibil. Nu este recomandată o miză mare de notare.

Sarcina 1 – Audiție activă: „Ce aud și ce mă face să spun asta?”

Alege un fragment accesibil de 60–90 de secunde, cu contraste perceptibile de tempo, dinamică, timbru sau caracter. Elevul notează: (a) trei cuvinte pentru caracter/stare; (b) două elemente sonore care susțin alegerea; (c) o întrebare pe care i-o provoacă audiția.

Sarcina 2 – Interpretare și ritm

Propune un fragment vocal foarte scurt sau o formulă ritmică de 4–8 măsuri. După prima realizare, cere elevului să repete modificând deliberat un parametru expresiv (dinamică, tempo, articulare/frazare) și să explice efectul urmărit.

Sarcina 3 – Comparație și argumentare

Oferă două fragmente contrastante sau două versiuni ale aceleiași lucrări. Întrebare: „Care diferență ți se pare cea mai importantă pentru expresie? Formulează o opinie și susține-o prin două indicii pe care le auzi.”

Sarcina 4 – Autoreflecție

Elevul completează rapid: „La muzică mă simt sigur când… / Îmi este dificil să… / Aș vrea să pot… / Prefer să lucrez… / O resursă muzicală pe care o folosesc deja este…”

DOMENIU	CE URMĂREȘTI	DECIZIE POSIBILĂ
Cunoștințe-ancoră	Recunoaște/folosește funcțional termeni de bază (tempo, dinamică, timbru, ritm etc.)?	Reactivare scurtă dacă termenii nu susțin audiția/interpretarea; continuare dacă sunt funcționali.
Abilități/proceduri	Menține pulsația? reproduce o formulă? modifică intenționat un parametru expresiv?	Modelare/sprijin gradual pentru grupurile care au nevoie; provocări suplimentare pentru cei autonomi.
Transfer/raționament	Poate folosi indicii sonore pentru a susține o opinie într-un context nou?	Întrebări-ghid și exemple de argument; apoi reducerea treptată a sprijinului.
Atitudini/motivație	Participă? își asumă încercarea? are repertorii/interese personale?	Alegerea repertoriului și a rolurilor; climat sigur; feedback descriptiv.
Metacogniție	Poate spune ce știe, ce îi este dificil și ce strategie îl ajută?	Mini-jurnal, exit-ticket și obiectiv personal de progres.

Repere orientative de interpretare

- Nivel de pornire cu sprijin: elevul răspunde relevant dacă primește exemple, întrebări-ghid sau model.
- Nivel funcțional: elevul realizează sarcina independent în contexte familiare și oferă explicații simple, pertinente.
- Nivel de provocare: elevul argumentează autonom, face conexiuni și transferă strategia într-un context nou.

ANEXA 5. Resurse pentru primele 7 săptămâni

Nu este necesar un repertoriu unic. Alege resurse scurte, clare și legal utilizabile, care servesc competența urmărită. Tabelul de mai jos oferă tipuri de resurse și criterii de selecție.

MOMENT	RESURSE	CRITERII DE SELECȚIE	UTILIZARE
1. Intrare și diagnoză	2 fragmente contrastante + formulă ritmică/vocală	Contraste clare; durată redusă; fără informații preliminare excesive	Audiție diagnostică, interpretare, autoreflecție
2. Expresie prin interpretare	Fragment vocal/instrumental accesibil	Permite modificări de tempo, dinamică, frazare	CS 1.1
3. Creație și colaborare	Instrumente disponibile, percuție corporală, obiecte sonore / aplicație simplă dacă există	Accesibil tuturor; contribuția fiecărui elev este observabilă	CS 1.2
4. Muzică și context	Fragmente reprezentative + 1 imagine/text contextual scurt	Contextul explică ceva audibil; evită supraîncărcarea factuală	CS 2.1
5. Muzica și alte arte	Poezie/imagine/dans + lucrare muzicală	Există elemente expresive comparabile	CS 2.2
6. Audiție critică	Două versiuni / două lucrări comparabile	Diferențe suficient de clare pentru argumentare	CS 3.1
7. Produs și reflecție	Selecție din resursele anterioare	Permite reutilizare, transformare și reflecție	CS 3.2 + integrare

Mini-fișă de audiție reutilizabilă

- Ce observ mai întâi?
- Ce elemente sonore susțin impresia mea?
- Ce se schimbă pe parcurs?
- Ce legătură pot face cu un context, o imagine, un text sau o experiență?
- Ce întrebare rămâne după audiție?

Pentru linkuri și coduri QR, verifică înainte de utilizare accesibilitatea, stabilitatea sursei și regimul de reutilizare. Nu construi anexa în jurul unei singure platforme comerciale.

ANEXA 6. Evaluare și feedback pentru început

La începutul clasei a IX-a, urmărește progresul prin dovezi scurte și variate. Rubrica de mai jos poate fi folosită pentru o sarcină de audiție/interpretare/creație și adaptată la produs.

CRITERIU	DE BAZĂ / CU SPRIJIN	CONSOLIDAT / FUNCȚIONAL	AVANSAT / AUTONOM
Receptare / observare	Identifică elemente relevante cu întrebări-ghid.	Identifică independent elemente relevante și le descrie adecvat.	Selectează autonom indicii relevante și observă relații/nuanțe.
Interpretare / expresie	Aplică un mijloc expresiv după model.	Alege și aplică adecvat mijloace expresive într-un context familiar.	Ajustează autonom mijloacele pentru o intenție clară și poate explica efectul.
Argumentare	Formulează o opinie simplă, cu sprijin.	Susține opinia prin cel puțin un argument legat de ceea ce aude/realizează.	Construiește o argumentare coerentă, cu exemple și comparații pertinente.
Creație / transfer	Realizează produsul după repere oferite.	Ia decizii proprii și adaptează resursele la sarcină.	Transferă idei în context nou, revizuiește produsul și justifică alegerile.
Colaborare / reflecție	Îndeplinește rolul cu sprijin și descrie sumar experiența.	Contribuie constant și identifică un punct forte/un pas următor.	Sprijină deciziile grupului, valorifică feedbackul și formulează strategii de îmbunătățire.

Exit-ticket – 3 minute

- Astăzi am observat / am reușit să…
- Un lucru pe care încă vreau să îl clarific este…
- Data viitoare, următorul meu pas va fi…

Model de feedback

UNDE EȘTI – dovadă observabilă	UNDE TREBUIE SĂ AJUNGI	URMĂTORUL PAS
Ai identificat corect contrastul de dinamică și ai legat schimbarea de starea percepută.	Să susții opinia prin mai mult de un indiciu sonor.	La următoarea audiție, adaugă un al doilea argument referitor la tempo, timbru sau frazare.
Ai menținut pulsația și ai intrat corect după model.	Să controlezi independent intensitatea pentru intenția aleasă.	Repetă fragmentul în două variante și înregistrează-le; alege varianta mai convingătoare și explică de ce.

ANEXA 7. Decizii pentru timpul flexibil de aproximativ 25%

Timpul aflat la dispoziția cadrului didactic nu este o rezervă separată de curriculum, ci un spațiu de decizie construit pe baza evidențelor despre învățare. Folosește diagnoza și evaluarea formativă pentru a decide ce are nevoie clasa sau un grup de elevi.

CE ARATĂ EVIDENȚELE	DECIZIE	CE POȚI FACE	INDICIU CĂ POȚI MERGE MAI DEPARTE
Elevii au dificultăți în menținerea pulsației, reproducerea unor formule sau utilizarea termenilor de bază.	REMEDIERE	Exerciții scurte cu model, percuție corporală, ecou ritmic, vocabular aplicat direct pe audiție/interpretare.	Elevul realizează sarcina cu sprijin redus și poate explica termenul prin exemplu.
Achizițiile sunt prezente, dar instabile; argumentarea rămâne superficială.	CONSOLIDARE	Audiții comparate, interpretări în două variante, răspunsuri „afirmație + dovadă sonoră”.	Elevul aplică independent în contexte apropiate.
Majoritatea elevilor lucrează autonom în contexte familiare.	APROFUNDARE / EXTINDERE	Conexiuni cu literatura/arte vizuale/dans; context cultural mai complex; mini-proiect.	Elevul transferă și justifică alegerile într-un context nou.
Unii elevi manifestă competențe muzicale dezvoltate sau interes ridicat.	PERFORMANȚĂ / PROVOCARE	Roluri de aranjament, coordonare, creație, documentare; sarcini cu soluții multiple; produs artistic mai complex.	Elevul propune soluții proprii, revizuiește și argumentează procesul.
Motivația este scăzută, deși achizițiile de bază există.	REANGAJARE	Alegere controlată de repertoriu, sarcini legate de media/cultura elevilor, roluri diverse în grup.	Crește participarea și elevul poate formula un obiectiv personal de progres.

Hartă decizională scurtă

Diagnoză / evidență → identifici natura nevoii → alegi remediere, consolidare, aprofundare/extindere sau provocare → aplici o intervenție scurtă → colectezi o nouă dovadă → menții, reduci sau crești sprijinul.

Important: nu aloca automat același tip de activitate întregii clase. Poți varia sprijinul, complexitatea, resursa, rolul, produsul sau ritmul, păstrând aceeași competență urmărită.

Notă pentru utilizarea anexelor

Exemplele sunt modele de operaționalizare și nu înlocuiesc decizia profesională a profesorului. Repertoriul, resursele și nivelul de complexitate se adaptează clasei. În toate situațiile, păstrează vizibilă relația dintre competența specifică, activitatea elevului, dovada de învățare, feedback și decizia didactică următoare.